

14.11.2017

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HE 100/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle alkoholilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:ltä lausuntoa alkoholilakiesityksestä. MaRa toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. Omien alkoholijuomien nauttimisen salliminen ravintoloissa vääristäisi kilpailua

Alkoholilain valmistelussa ravintola-alan kannalta tärkein yksittäinen kysymys oli, sallitaanko alkoholin nauttiminen ravitsemisliikkeessä muutoin kuin anniskeluluvalla. Valmistelun yhteydessä oli esillä ehdotus, jonka mukaan asiakas saisi tuoda omat alkoholijuomat ravitsemisliikkeeseen, jos siellä järjestetään suljettu yksityistilaisuus. **Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry vastusti tätä esitystä jyrkästi.** Perustelut käyvät ilmi jäljempänä tästä lausunnosta.

MaRa on ollut kuultavana sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, hallintovaliokunnassa, talousvaliokunnassa sekä maa- ja metsätalousvaliokunnassa alkoholilakiesityksestä. Kuulemistilaisuudessa asiaa ei ole otettu esille, koska MaRalla oli tieto siitä, että hallituspuolueet olivat saavuttaneet asiasta yksimielisyyden, joka käy ilmi hallituksen esityksestä.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on kuitenkin lausunnossaan (MmVL 23/2017 vp) todennut, että ”Valiokunta pitää tärkeänä, että säädettävässä laissa selväsanaisesti todetaan, miten suljetuissa yksityistilaisuuksissa voidaan tarjoilla alkoholia, kun alkoholin välittämisestä ja luovuttamisesta ei peritä palkkiota. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä, että säännökset muodostuvat joustaviksi. Esimerkiksi sellaisen pienimuotoista maaseutumatkailutoimintaa harjoittavan yrityksen tiloissa, joka omaa Y-tunnuksen, mutta jolla ei ole anniskeluoikeutta, tulee olla mahdollista nauttia asiakkaan hankkimaa alkoholijuomaa, vaikka yrittäjä toimittaa tilaisuuteen ruuan ja vastaa myös alkoholijuomien tarjoilusta.”

Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuman johdosta MaRa on toimittanut sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, hallintovaliokunnalle ja talousvaliokunnalle asiasta lisälausunnon. Esitys vaikuttaa merkittävästi tasapuoliseen kilpailuun ja harmaan talouden lisääntymiseen. Tämän vuoksi MaRa ottaa asian esille myös lakivaliokunnassa.

MaRa katsoo, että eduskunta ei voi säätää lakia, joka vääristää räikeällä tavalla kilpailua ravintoloiden välillä, avaa ovet Baltian maista tuodulle alkoholille ilman anniskelulupaa toimiviin ravintoloihin ja joka siirtää osan ravintolatoimintaa kokonaan alkoholilain ulkopuolelle.

Maaseudulla on paljon muitakin ravitsemisliiketoimintaa harjoittavia toiminnanharjoittajia kuin vain maatilamatkailua harjoittavat yritykset. Maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdottamaa säännöstä olisi mahdotonta kirjoittaa niin, että se koskisi vain pienimuotoista maatilamatkailutoimintaa. Säännöksestä tulisi niin avoin, että se toisi mahdollisuuden asiakkaan omien alkoholijuomien tarjoamiseen kaikkien ravintoloiden ulottuville. Tämä ohjaisi suuren osan anniskeluravintoloissa tarjotusta alkoholista lupajärjestelmän sekä arvonnä- ja valmisteverotuksen ulkopuolelle. Merkittävä osa hää-, syntymäpäivä- ja yritysjuhlilla (muun muassa pikkujoulut) siirtyisi asiakkaan omat alkoholijuomat salliviin ravintoloihin, mikä vähentäisi anniskeluravintoloiden määrää.

Ehdotuksella olisi kolme keskeistä kielteistä vaikutusta:

1. Virosta ja muista Baltian maista tuotu alkoholi virtaisi ilman anniskelulupaa toimiviin ravintoloihin, minkä seurauksena valtio menettäisi verotuloja.
2. Kilpailu ilman anniskelulupaa toimivien ravintoloiden ja anniskeluluvalle toimivien ravintoloiden, hotellien ja kylpylöiden välillä vääristyisi räikeästi. Tämä nopeuttaisi erityisesti maaseudulla ja pienissä kaupungeissa olevien ravintoloiden, hotellien ja kylpylöiden konkurssseja ja toiminnan lopettamista kannattamattomana. Juhlien järjestäminen ilman alkoholin anniskelusta saatavia tuloja ei ole ravintola-alan taloudellisten tunnuslukujen valossa kannattavaa.
3. Ilman anniskelulupaa toimivien ravintoloiden ei tarvitsisi noudattaa alkoholilakia lainkaan.

Kohta 1: Baltian alkoholi virtaisi ilman anniskelulupaa toimiviin ravintoloihin

Esitys johtaisi siihen, että Virosta ja muista Baltian maista tuotu alkoholi virtaisi ilman anniskelulupaa toimiviin ravintoloihin, minkä seurauksena valtio menettäisi verotuloja. Viron alkoholiverojen korotusten jälkeenkin alkoholi Virossa olisi edelleen huomattavasti halvempaa kuin suomalaisissa anniskeluravintoloissa. Alkoholin hakeminen siirtyy Viron verojen korotusten vuoksi osittain Latviaan. Alkoholin hakeminen Baltian maista syntymäpäivä- ja hääjuhliin olisi edelleen taloudellisesti erittäin houkuttelevaa. Alkoholimatkailu Baltian maihin on kasvanut huomasti viimeisen 10 vuoden aikana (liite), mikä on näkynyt kotimaan matkailu heikkona kehityksenä. Matkailua Baltian maihin edistää vielä eduskunnassa käsiteltävänä oleva budjettiehdotus alkoholin valmisteveron korottamisesta 100 miljoonalla eurolla vuodessa.

Kohta 2: Kilpailu vääristyisi räikeästi

Syntymäpäivä-, hää- ja yritysjuhlilla järjestävien anniskeluravintoloiden, hotellien ja kylpylöiden palvelujen kysynnälle asiakkaan omien alkoholijuomien sallimisella ilman an-

niskelulupaa toimivissa ravintoloissa olisi erittäin negatiiviset seuraukset. Asiakkaat kysyisivät ensimmäiseksi, saako ravintolaan tuoda mukana omat alkoholijuomat. Kun anniskeluravintola vastaisi, että se on alkoholilain mukaan kiellettyä, asiakas menisi sellaiseen ravintolaan, johon saisi tuoda omat alkoholijuomat. Ravintola-alalla on lähes kymmenen vuoden kokemus tilausravintolatoiminnasta, jossa nykylain vastaisesti asiakas tuo omat alkoholijuomat mukanaan. Kun tästä tulisi laillista, tilausravintolatoiminnan volyymi kasvaisi edelleen. Myös yritysten järjestämät juhlat siirtyisivät yhä enemmän tilausravintoloihin.

Kohta 3: Osa ravintolatoimintaa jäisi kokonaan alkoholilain ulkopuolelle

Ilman anniskelulupaa toimivat ravintolat harjoittaisivat ravintolatoimintaa, mutta täysin eri säännöillä kuin anniskeluravintolat. Ilman anniskelulupaa toimivat ravintolat jäisivät kokonaan alkoholilain ulkopuolelle. Ne voisivat muun muassa:

- tarjota alkoholijuomia kellon ympäri,
- alaikäiset voisivat nauttia siellä alkoholia,
- asiakkaat voisivat olla selvästi päihtyneitä,
- omavalvonta ei olisi pakollista,
- anniskeluviranomaiset eivät valvoisi toimintaa,
- järjestyksenvalvontaa ei olisi lainkaan,
- anniskelualueita ei olisi vaan alkoholin nauttiminen olisi vapaata missä tahansa,
- henkilökunnalla ei tarvitsisi olla anniskelupassia,
- kunnan määräämä kielto anniskella tietyllä kunnan alueella klo 1.30 jälkeen ei koskisi ilman anniskelulupaa toimivia ravintoloita,
- toiminnan harjoittajalle ei olisi minkäänlaista viranomaiskontrollia, joten talousrikollisten olisi helppoa harjoittaa ravintolatoimintaa ilman anniskelulupaa,
- kun ei olisi anniskelulupaa, ravintola voisi tehdä mitä hyvänsä ilman luvan menettämisen riskiä ja
- valvontamaksuja ei olisi.

Jos esitys omien juomien sallimisesta ilman anniskelulupaa toimiviin ravintoloihin sallittaisiin, alkoholilaissa oleva anniskelun yksityiskohtainen sääntely ja anniskelun luvanvaraisuus menettäisivät legitimitteettinsä.

Edellä todetulla perusteella MaRa ehdottaa, että eduskunta hyväksyisi alkoholilain näiltä osin hallituksen esityksessä olevassa muodossa. Tämä mahdollistaisi asiakkaiden omien alkoholijuomien nauttimisen tiloissa, jotka eivät ole ravitsemisliikkeitä (esimerkiksi VPK-talot, maamiesseurojen talot ja työväentalot).

Lakiehdotuksen 85 §, jossa säädetään kiellosta nauttia alkoholijuomia ravitsemisliikkeesä ilman anniskelulupaa, vastaa sisällöltään alkoholilain 58 §:ssä olevaa säännöstä.

Valviran ohjeissa todetaan seuraavaa:

- pitopalvelutilaisuuksissa, jotka järjestetään asiakkaan omissa tiloissa tai muissa tiloissa, jotka eivät ole anniskelualueita tai ravitsemisliikettä, on alkoholijuomien hankinnassa ja tarjoilussa otettava huomioon alkoholilain välittämistä koskevat säännökset. Alkoholijuomien välittäminen palkkiota vastaan on kielletty. Alkoholilakia rikotaan, jos pitopalveluyritys hankkii tilaisuuteen alkoholijuomat järjestäjän pyynnöstä ja perii alkoholijuomien toimittamisesta tai niiden tarjoilusta palkkion. Ongelmia ei yleensä synny, jos tilaisuuden järjestäjä itse hankkii alkoholijuomat tilaisuuteen ja pitopalveluyritys hoitaa vain niiden tarjoilun muun tarjoilun yhteydessä. Pitopalveluyritys saa laskuttaa tilaisuuden järjestäjää henkilökunnan käytöstä esimerkiksi tuntiveloituksen mukaan.
- jos pitopalveluyrityksellä on hallinnassaan huoneisto, jossa yritys säännöllisesti harjoittaa maksullista pito- ja juhlapalvelutoimintaa, on kyseessä ravitsemisliike, jossa tapahtuvaan alkoholitarjoiluun pitää hankkia anniskelulupa.

MaRa huomauttaa, että alkoholilakiesityksellä ei laajenneta luvanvaraisuutta nykyisestä. Ravitsemisliikkeessä alkoholijuomia saadaan nauttia vain anniskeluluvan perusteella. Alkoholijuomia voidaan pito- ja juhlapalvelutoiminnassa nauttia ilman anniskelulupaa, kunhan juhlatila ei ole ravitsemisliike eikä juomien tarjoilusta peritä palkkiota. Alkoholilakiesitys myös helpottaa anniskelua tilaisuuksissa, kun yritys voi anniskella ilmoituksella juhlatiloissa, eikä jokaiseen tilaisuuteen tarvitse hakea erillistä tilapäistä anniskelulupaa.

2. Luotettavuussäntely ulotettava luvanhakijana olevan yhtiön omistajiin

Alkoholilaissa on luvanhakijoille ja luvanhaltijoille säädetty luotettavuusvaatimuksia. Nämä vaatimukset koskevat myös yrityksessä määräysvaltaa käyttäviä luonnollisia henkilöitä. Luotettavuusvaatimuksia asetetaan hallituksen jäsenten, toimitusjohtajan ja henkilöyhtiöiden (vastuunalaisten) yhtiömiesten lisäksi henkilöille, jotka käyttävät omistukseen perustuvaa määräysvaltaa. Aukottoman luotettavuussäntelyn ansiosta Suomen ravintolaelinkeissä on muihin maihin verrattuna vähäinen harmaa talous. Talousrikollisten ja järjestäytyneen rikollisuuden on vaikea perustaa yrityksiä ravintola-alalle.

Alkoholilakiesityksessä luotettavuussäntelyä ehdotetaan muutettavaksi. Omistuksen perusteella määräysvaltaa käyttäville henkilöille ei aseteta mitään luotettavuusvaatimuksia. Ehdotettu säntely tulisi johtamaan harmaan talouden merkittävään kasvuun ravintola-alalla. Uhkakuvana on, että järjestäytynyt rikollisuus siirtyisi myös ravintola-alalle, mikä lisäisi myös ihmiskauppaa ja rahanpesua. Riskinä on myös se, että turvattomuus ja sitä myötä väkivaltarikokset tulisivat lisääntymään ravintolatoiminnassa.

MaRa puoltaa harmaan talouden selvitysyksikön sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukselle antamaa lausuntoa luotettavuussäntelyn korjaamiseksi. Luotettavuusvaatimukset täytyy ulottaa myös omistuksen perusteella määräysvaltaa yhtiössä käyttäviin luonnollisiin henkilöihin.

MaRa ehdottaa, että alkoholilaissa säädettäisiin siitä, että määräysvaltaa yhtiössä käyttäisi henkilö, joka on rahapesulaissa (444/2017) tarkoitettu yhtiön tosiasiallinen edunsaaja. Määräysvaltaa käyttäisi esimerkiksi henkilö, jolla on osakeomistukseen perustuva 25 % äänivalta yhtiössä. Viranomaisella tulisi olla mahdollisuus puuttua myös bulvaanitapauksiin ja järjestelyihin, joissa tosiasiallista määräysvaltaa käyttää henkilö tai henkilöt, joilla ei ole muodollista asemaa tai omistusta yhtiössä, mutta olosuhteista on pääteltävissä, että he käyttävät tosiasiallista määräysvaltaa yhtiössä ja järjestely on tehty luotettavuussääntelyn kiertämiseksi. Luotettavuussääntelyn tarkentaminen edellyttää kuitenkin säännöstä siitä, että alaikäistä ei kielletä omistamasta luvanhakijana olevan yhtiön osakkeita.

3. Toisen henkilöllisyystodistuksen käyttö erehdyttämistarkoituksessa (90 §)

Ravintolat ovat hoitaneet iän tarkistamiseen liittyvät velvollisuudet erittäin hyvin. MaRan jäsenravintolat eivät anniskele tarkoituksella alaikäisille. Alaikäisille anniskelua ei esiinny MaRan jäsenravintoloissa muuten kuin seuraavissa alla olevissa tapauksissa.

Ravintoloissa on kuitenkin aika ajoin tilanteita, joissa alaikäiset pyrkivät harhauttamaan henkilökuntaa tai järjestyksenvalvojia täysi-ikäisyydestään toisen täysi-ikäisen henkilön henkilöllisyystodistuksilla. Kynnys toisten henkilöllisyystodistuksien lainaamiseen on matala, koska henkilökunnan tai järjestyksenvalvojan erehdyttäminen toisen henkilöllisyystodistusta käyttämällä ei ole tällä hetkellä rangaistavaa. Rangaistavaa on ainoastaan väärennetyn henkilöllisyystodistuksen käyttäminen.

Lainattujen henkilöllisyystodistusten käyttäminen aiheuttaa vastuullisesti toimiville ravintoloille merkittävän oikeusturvaongelman. Alkoholiviranomaiset ovat peruuttaneet ravintolan anniskeluluvan kolmeksi – seitsemäksi vuorokaudeksi, jos alaikäinen on onnistunut harhauttamaan ravintolaa täysi-ikäisen henkilöllisyystodistuksella. Seuraamus on langettu, vaikka luvanhaltijan omavalvonta, henkilökunnan ohjeistus ja koulutus ovat olleet kunnossa. Anniskelukiellon aikana ravintolaa ei kannata pitää auki, minkä vuoksi ravintola menettää tältä ajalta myyntitulonsa. Palkat on kuitenkin maksettava, koska henkilökuntaa ei voida seuraamuksen ajaksi lomauttaa. Myös vuokrat, sähkö- ja muut kulut juoksevat ravintolan ollessa kiinni.

Alkoholilakiesityksen 90 § 4 momentin mukaan se, joka tahallaan erehdyttääkseen alkoholijuomien vähittäismyynnin tai anniskelun valvontaa suorittavaa henkilökuntaa käyttää toisen henkilökorttia, passia, ajokorttia tai muuta viranomaisen antamaa todistusta ikänsä todistamiseen on tuomittava alkoholirikkomuksesta sakkoon.

MaRa kannattaa ehdotettua säännöstä. Se on tarkkarajainen ja täsmällinen ja siihen on osoitettavissa oleva painava yhteiskunnallinen tarve, minkä lakivaliokunta on lausunnossaan aiemmin asettanut kriminalisoinnin edellytykseksi.

Kun nuoret tiedostavat, että toisen henkilöllisyystodistuksen käyttö alkoholin ostamiseen on jatkossa rangaistavaa, kynnys lainattujen todistusten käyttämiseen alkoholin hankkimiseksi nousee huomattavasti nykyisestä. Voidaan myös olettaa, että alaikäisten täysi-ikäiset sisarukset ja ystävät eivät halua lainata henkilöllisyystodistuksiaan alaikäisille, kun on tiedossa, että niiden käyttäminen erehdyttämistarkoituksessa on jatkossa rangaistava teko. Kriminalisoinnilla voidaan osaltaan vähentää alaikäisten alkoholinkäyttöä, kun alaikäiset eivät voi ilman seuraamuksen uhkaa hankkia alkoholijuomia lainaamallaan todistuksilla. Kriminalisointi suojelee näin ollen myös alaikäisiä.

Kriminalisointi ei johda siihen, että alaikäisiä otettaisiin pakkokeinolain jokamiehen kiinniotto-oikeuden tai turvapalvelulain nojalla kiinni. Järjestyksenvalvojan kiinniotto-oikeus ja pakkokeinolain mukainen ns. jokamiehen kiinniotto-oikeus ei voi koskea tätä rikkomusta. Nuorta voidaan pyytää olemaan poistumatta paikalta, jos henkilökunta arvioi, että on tarvetta kutsua poliisit paikalle selvittämään tilannetta. Koska lainattujen todistusten käyttö tulisi MaRan arvion mukaan kriminalisoinnin myötä vähentymään oleellisesti, poliisien tehtävät eivät tämän johdosta lisääntyisi ainakaan merkittävästi. Poliisi voi myös ohjeistaa ravintoloita siitä, mikä on tarkoituksenmukainen menettelytapa, kun harhautustapauksia paljastuu.

MaRa esittää, että alkoholilakiesitys hyväksytään sellaisenaan.

Jos toisen henkilöllisyystodistuksen käyttämistä harhautustarkoituksessa ei tehdä rangaistavaksi, MaRa esittää että alkoholilain seuraamussääntelyä on muutettava. Jos alaikäinen on harhauttanut henkilökuntaa ravintolassa täysi-ikäisen henkilön henkilöllisyystodistuksella, ravintolalle ei voida määrätä mitään seuraamusta sen johdosta, että ravintolassa on anniskeltu alaikäiselle edellyttäen, että ravintolalla on toimiva omaavalvonta ja henkilökunta on käytännössä koulutettu ja ohjeistettu iän tarkistamiseen.

4. Hallinnollinen seuraamusmaksu (71 §) ja luvan peruuttaminen (72 §)

Voimassaolevassa alkoholilaissa säädetään erikseen tukkumyynti- (28 §), vähittäismyynti- (15 §) ja anniskeluluvanhaltijoille (22 §) rikkomuksista määrättävistä seuraamuksista. Seuraamukset ovat huomautus, varoitus ja määräaikainen tai pysyvä luvan peruutus. Seuraamuksia voidaan käyttää myös, jos luvanhaltija menettää luotettavuutensa.

Alkoholilakiesityksessä hallinnollisista seuraamuksista säädettäisiin samalla tavalla lupatyypistä riippumatta. Uutena seuraamuksena säädettäisiin hallinnollisesta seuraamusmaksusta. Esitys porrastaa seuraamusjärjestelmää nykyisestä.

Huomautuksen ja luvanhaltijalle hyvin ankaran ja taloudellisia tappioita aiheuttavan määräaikaisen anniskeluluvan peruutuksen välille tuodaan hallinnollinen seuraamusmaksu. Sen määrä on 300 – 1000 euroa (71 §). Hallinnollista seuraamusmaksua voidaan esityksen mukaan käyttää tilanteessa, jossa luvanhaltijalle annettava huomautus olisi liian

lievä, mutta määräaikainen luvan peruutus liian ankara seuraamus rikkomuksesta. Jos lainvastaista toimintaa jatkettaisiin huomautuksista ja seuraamusmaksusta huolimatta, voitaisiin käyttää ankarampia lupaan kohdistuvia seuraamuksia (72 §).

MaRa toteaa, että nykyisen alkoholilain voimassa ollessa seuraamuskäytäntö anniskelupaikassa tapahtuneista virheistä ja laiminlyönneistä on ollut kohtuuton etenkin vastuullisesti toimiville yrityksille. Seuraamuksia määrättäessä ei ole juurikaan huomioitu, onko ravintolalla toimiva omavalvonta vai ei ja johtuuko anniskelurikkomus yksittäisen työntekijän virheestä ja luvanhaltijan antamien ohjeiden vastaisesta toiminnasta. Vastuullisesti toimivalla yritykselle on saatettu määrätä rikkeestä sama seuraamus kuin jos kyseessä olisi tahallisesti alkoholilakia rikkova luvanhaltija. Tästä on esimerkkejä hallinto-oikeuskäytännöstä.

Esityksessä todetaan, että seuraamusmaksu voitaisiin jättää määräämättä kokonaan tai määrätä sen vähimmäismäärää pienempänä, jos se olisi kohtuullista esimerkiksi omavalvontasuunnitelman noudattaminen ja muut olosuhteet huomioon ottaen. MaRa toteaa, että luvanhaltijalle määrättävä hallinnollinen seuraamus esimerkiksi henkilökunnan tekemästä virheestä ei voi perustua ankaralle vastuulle. Vastuullisesti toimivissakin yrityksissä henkilökunta saattaa huolimattomuuttaan tai inhimillisen virheen takia poiketa luvanhaltijan antamista ohjeista, mikä johtaa anniskelurikkomukseen. Jos ravintolassa on toimiva omavalvonta ja henkilökunta on koulutettu ja ohjeistettu iän tarkistamiseen, ei yksittäisen työntekijän virheestä ja ohjeistuksen vastaisesta toiminnasta tulisi rangaista luvanhaltijaa. Oikeudenmukainen seuraamusjärjestelmä kannustaa luvanhaltijoita kehittämään omavalvontaansa ja kouluttamaan henkilökuntaansa.

Alkoholilakiesityksen 72 §:n nojalla anniskeluluvan haltijalle voidaan määrätä lupaan kohdistuvia seuraamuksia, jos luvanhaltija jatkaa alkoholilain 71 §:n 1 momentin 1-6 kohdassa tarkoitettua velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä ja menettelyä on pidettävä olennaisena. Näissä tilanteissa lupa voidaan peruuttaa määräajaisesti. Pysyvästi lupa voidaan peruuttaa tahallisten ja törkeiden menettelyjen johdosta, jos menettelyä on jatkettu seuraamusmaksun ja määräaikaisen luvan peruuttamisen jälkeen. Pysyvä luvan peruuttaminen on mahdollinen myös vakavaa vaaraa ihmisille aiheuttavan teon johdosta, kun menettely on ollut törkeää.

MaRa toteaa, että sääntely noudattaa perustuslakivaliokunnan asettamia edellytyksiä luvan peruuttamiselle. Valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamismahdollisuus vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönnteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset ja varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen. Hallituksen esityksessä on myös asetettu riittävän korkea kynnyks pysyvälle luvan peruuttamiselle, kun peruuttamista käytetään rikkomusten seuraamuksena.

MaRa toteaa, että seuraamusjärjestelmä johtaisi kuitenkin useamman anniskelupaikan omistavan anniskeluluvanhaltijan kannalta kohtuuttomaan tilanteeseen, jos

säännösten vastaista toimintaa ja menettelyä ei arvioitaisi anniskelupaikkakohtaisesti. On selvää, että vastuullisestikin toimittaessa rikkomusten määrään vaikuttaa se kuinka monta anniskelupaikkaa luvanhaltijalla on.

MaRa esittää, että määräaikainen anniskeluluvan peruuttaminen tulisi kyseeseen vain olennaisista rikkomuksista ja jos samankaltaisesta menettelystä on jo aiemmin annettu huomautus tai seuraamusmaksu kyseistä anniskelupaikkaa koskien. Sääntelyn oikeasuhtaisuus myös edellyttää, että aiempia huomautuksia tai seuraamusmaksuja ei tule raskauttavana seikkana ottaa huomioon, jos niistä on kulunut jo pitkä aika

Luvan peruuttamista koskevassa 3. momentissa on säännös niitä tilanteita varten, joissa anniskeluluvanhaltija menettää alkoholilaissa säädetyn luotettavuuden. Tällöin luvanhaltijalle on annettava kohtuullinen aika korjata tilanne. **MaRa pitää säännöstä tarpeellisena.** Esimerkiksi, jos luvanhaltijana olevan yrityksen hallituksen jäsenen katsotaan lainvoimaisella tuomiolla syyllistyneen rikolliseen tekoon, josta säädetään alkoholilain luotettavuuspykälässä, yhtiöllä on mahdollisuus erottaa hallituksen jäsenen tehtävästään ja näin palauttaa yhtiöltä vaadittava luotettavuus anniskeluluvanhaltijana.

5. Rangaistussäännökset anniskelutoiminnasta

Rikoslaissa säädetään alkoholirikoksesta ja alkoholijuoman markkinointirikoksesta. Lakiesityksen 90 §:ssä kriminalisoidaan luvanhaltijan toiminnassa tapahtuva säännösten vastainen toiminta alkoholirikkomuksena. Alkoholirikkomuksesta voitaisiin esimerkiksi tuomita tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta tapahtuva anniskelukiellon rikkominen (anniskelu alaikäiselle tai selkeästi päihtyneelle tai jos on aihetta olettaa alkoholijuoman väärinkäyttöä). Tämän lisäksi luvanhaltija tai anniskelupaikan vastaava hoitaja tai tähän tehtävään nimetty henkilö, joka rikkoisi 36 §:ssä anniskelupaikan järjestyksenvalvontaa tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta, voitaisiin tuomita alkoholirikkomuksesta.

MaRa toteaa, että alkoholilakiesityksen 36 §:ssä ei säädetä järjestyksenvalvonnasta. On myös epäselvää, millainen luvanhaltijan tai vastaavan hoitajan tahallinen ja törkeä huolimattomuus rikkoisi 36 §:n säännöstä. Rangaistussäännös ei tältä osin täytä tarkkara-
jaisuuden ja täsmällisyyden vaatimuksia.

MaRa esittää eduskunnan lakivaliokunnan harkittavaksi alkoholirikkomusten rajaamista nykyisestä. Rangaistussäännöksillä suojattavien oikeushyvien ja viranomaisresurssien säästämisen näkökulmasta on perusteltua, että alkoholirikkomuksina kriminalisoidaisiin vain olennaisemmat ja vakavammat anniskelurikkomukset, kuten tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta tapahtuva alaikäiselle anniskelu. Näin vältetään poliisien resurssien käyttäminen tilanteessa, joka voidaan asianmukaisesti hoitaa hallinnollisessa menettelyssä. MaRan mielestä on myös ylimitoitettua rangaistusääntelyä, että esimerkiksi juoman kuljettaminen ravintolan sisältä terassille yleinen katualue ylittämällä voisi tul-

la poliisin tutkittavaksi alkoholilain 36 §:n vastaisena menettelynä, jos siihen ei ole lupaviranomaisen suostumusta.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Veli-Matti Aittoniemi
varatoimitusjohtaja